

Esterházy-kastély
Fertőd-Eszterháza

Széchenyi-örökség
Nagycenk

Széchenyi-örökség Kultúra-
Hótel és Étterem

Püspöki Palota
Fertőd-árok

Eszterháza Kulturális, Kutató- és Fesztiválközpont Közhasznú Nonprofit Kft.
H-9431 Fertőd, Joseph Haydn út 2.
Tel.: +36 99 537 640 | titkarsag@eszterhaza.hu

36/2020

**Nagycenk Község Önkormányzatának
Képviselő-Testülete**

**9485 Nagycenk
Gyár u. 2.**

Tárgy: tájékoztatás az Eszterháza Kulturális,
Kutató- és Fesztiválközpont Közhasznú
Nonprofit Kft. tevékenységéről a Széchenyi-
örökség helyszínekkal kapcsolatban

**Tisztelt Polgármester Úr!
Tisztelt Jegyző Asszony!
Tisztelt Képviselő-testület!
Tisztelt Megjelentek!**

Köszönöm megtisztelő meghívásukat. Egyéb elfoglaltságaim miatt sajnálatos módon nem tudok részt venni a közmeghallgatáson, ezért engedjék meg, hogy írásban tájékoztassam Önöket az Eszterháza Kulturális, Kutató- és Fesztiválközpont Közhasznú Nonprofit Kft. tevékenységéről a Széchenyi-örökség helyszínekkal kapcsolatban.

Mint az széles körben ismert, a Széchenyi-örökség helyszíneinek kezelője az Eszterháza Kulturális, Kutató- és Fesztiválközpont Közhasznú Nonprofit Kft. Ezen belül Társaságunk vagyongazdálkodásába tartozik a Széchenyi-kastélyegyüttes, illetve a Hársfasor. Haszonkölcsön-szerződéssel üzemeltetjük a Széchenyi-mauzóleumot.

A Széchenyi-hársfasor a nagycenki Széchenyi-birtok unikális tájépítészeti alkotása. Az itt lakók, élők közül sokak előtt ismert, hogy az eredetileg mintegy 600 egyedből álló, 20 méter széles és 2,6 km hosszú kettős hársfasort 1754-60 között lovaglólótnak építtette Széchenyi Antal gróf felesége, Barkóczy Zsuzsanna. A fasort a Magyar Királyi Földművelésügyi Miniszter 80.885/1942. sz. rendelkezése és a 159/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet nyilvánította országos jelentőségű védett természeti területté. A hársfasort alkotó ingatlanok egy része az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészeket tartalmazó 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet alapján Natura 2000 területnek minősül.

Az egykori barokk lovaglólót közel fele ma is nagy valószínűséggel az eredeti génállományból (kislevelű hárs, *Tilia cordata*) származik, a Széchenyi-örökség élő eleme, amely mint génbank is kiemelkedő értéket képvisel. Felmérését a BCE Tájépítészeti Kar Kert- és Szabadtér-tervezési Tanszéke 2011-ben diszciplináris kutatás keretében végezte el, de a megújítás akkor nem kezdődött el, a fasor állapota azóta is fokozódó ütemben romlik. A helyreállítás megkezdése ezért egyre sürgetőbb, mivel a fasor újabb és újabb példányai pusztulnak el.

Eszterházy-kastély
Fertőd-Eszterháza

Széchenyi-örökség
Nagyecnek

Suponbányászati Kereskedelmi és Értékpapír
Hotel és Értékpapír

Püspöki Palota
Fertőrákos

Eszterháza Kulturális, Kutató- és Fesztiválközpont Közhasznú Nonprofit Kft.
H-9431 Fertőd, Joseph Haydn út 2.
Tel.: +36 99 537 640 | titkarsag@eszterhaza.hu

A 1047/2017. (II. 3.) kormányhatározat döntött a nagyecneki Széchenyi-kastélyegyüttes rekonstrukciójának folytatásáról. Társaságunk, mint a terület vagyongazdálkodója a fenti kormányhatározat célkitűzéseinek megfelelően 2018. januárjában kezdte előkészíteni a fasor megújításához szükséges munkálatokat, felhasználva a BCE kutatási eredményeit. Még 2018. márciusában elkészült a terület teljes geodéziai felmérése, ezt követően pedig a veszély-elhárítási és bozótirtási munkákat végezte el a feladattal megbízott vállalkozó.

Az elmúlt évek során a fenntartási feladatok elmaradása miatt a fasor területén egyes példányok kidőltek, törésveszélyes ágaikkal veszélyt jelentettek a fasor látogatói számára, valamint a fák környezetében magoncokról felnőtt bozótos cserjeállomány alakult ki, amely jelentősen rontotta az idős, értékes példányok életfeltételeit. A terület ténylegesen olyan elhanyagolt állapotban volt, hogy a geodéziai munkák sem tudtak elkezdődni addig, amíg minimálisan hozzáférhetővé nem váltak a mérési pontok. Az egyes faegyedek szemrevételezési és műszeres favizsgálati munkáit sem lehetett elkezdni a bozótirtás és veszély-elhárítás nélkül.

A GYSM Megyei Kormányhivatal Győri járási Hivatala 2018. április 18-án a bozótirtási munkálatok azonnali leállítását kérte a természetvédelmi törvény alapján, egyben egyeztetésre hívott fel a hársfasorral kapcsolatos munkák ügyében. A Győri Járási Hivatal Természetvédelmi Osztályával folytatott egyeztetés eredményeként engedélyezték a munkálatokat azzal, hogy azokat csak a vegetációs időt követően (legkorábban szeptemberben) folytathatjuk, tehát újabb 4 hónapot veszítettünk.

Míndeközben nagy örömünkre szolgált, hogy az állapotvizsgálat és kezelési terv elkészítésére az Európa-szerte nagy szaktekintélynek számító Ormos Imre Alapítvánnyal szerződhattunk. A kimondottan kerttörténeti kutatásokra specializálódott, nemzetközi hírű tudósokat és kutatókat tömörítő szervezet 2018-ban készítette el a hársfasor felmérését, komplex állapotvizsgálatát és kezelési tervét, amely a Magyar Faápolók Egyesületének ajánlásainak figyelembe vételével, az Egyesület által kidolgozott protokoll szerint tartalmazza a megújításhoz szükséges teendőket, egyben az érintett hatóságok nyilatkozata alapján maradéktalanul megfelel a hatályos jogszabályi előírásoknak.

A bozótirtás körüli anomáliák sajnálatos módon késleltették az Ormos Alapítvánnyal kötött szerződés teljesítését is, ugyanis az állapotvizsgálat, tehát a szemrevételezés és a műszeres favizsgálat jellemzően olyan feladat, amelyet kizárólag csak egy adott időszakban (a nedvkeringés megindulása után, de a lombosodás előtt) lehet elvégezni. Szerencsére a Járási Hivatal újabb kérelmünkre engedélyezte a fasorban úgynevezett feltáró folyosók létesítését a bozótban, hogy a szakemberek megközelíthessék a vizsgálandó faegyedeket.

Ezután kezdődhetett meg a hársfasor komplex állapotvizsgálata, melynek során a faegyedeket megjelölték, majd digitális, térképes adatbázisba rögzítették. Az idős, menthető faegyedeket egyedi azonosítóval látták el, egészségi állapotukat a szemrevételezés mellett műszeres favizsgálattal mérték fel. A felmérés adatai alapján állították össze a fasor komplex kezelési tervét, egyedenként

Eszterháza Kulturális, Kutató- és Fesztiválközpont Közhasznú Nonprofit Kft.
H-9431 Fertőd, Joseph Haydn út 2.
Tel: +36 99 537 640 | titkarsag@eszterhaza.hu

meghatározva az ápolási módszereket, a szükséges beavatkozásokat, illetve a terület kezelésével kapcsolatos elvégzendő feladatokat.

A kezelési terv 3 időtávban határoz meg feladatokat. Ezek az alábbiak:

- rövidtáv: 1-2 év – azonnali beavatkozások, fasori fák és a faszor területének kezelése.
- középtáv: 3-8 év – faszor védelem és fenntartás, génhiteles szaporítás
- középhosszú táv: 9-12 év- szakaszos faszor megújítás

A jogszerűség és a természet védelme érdekében a kezelési terv elkészítése során folyamatosan egyeztetünk a GYSM Megyei Kormányhivatal Járási Hivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztálya Természetvédelmi Osztályának munkatársaival, illetve Építésügyi és Örökségvédelmi Osztályával, valamint az illetékes Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság és a Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt. munkatársaival. Ezen egyeztetések résztvevői egyetértettek abban, hogy a kezelési terv legfőbb célkitűzése a Hársfasor egységként történő kezelése és történeti kertté nyilvánítása

A vizsgálat 505 faegyedet érintett, ebből 54 faegyedet érintő beavatkozások – azonnali cselekvést igénylő veszély-elhárítási munkák, illetve a szaporításra kijelölt egyedek előkészítési munkái - 2019. februárjában megtörténtek.

Ugyancsak megtörtént a génhiteles megújítást előkészítő **maggyűjtés** – első ízben 2018., majd 2019. őszén-, a magok ágyásokban történő elhelyezése, de a szaporítás e módja egyelőre nem mutat eredményt. 2019. decemberében kertészeti dolgozóink a vegetatív szaporítás érdekében megszedték a szükséges hajtásokat a szaporításra kijelölt faegyedekről.

2019. decemberében közbeszerzési eljárást indítottunk a Hársfasor rekonstrukciójával és területkezelési feladatok ellátására. A projektben meghatározott munkafolyamatok a faszor rekonstrukciójának rövidtávú kezelési feladatait tartalmazzák. Örömmel jelenthetem, hogy a közbeszerzési eljárás eredményes lett, a nyertes ajánlattevő a keszthelyi székhelyű TERRA-ÉPKER Kft., amely társaság felkészült szakembergárdával, komoly referenciákkal bír természetvédelmi területeken végzett kezelési, faápolási munkák terén. Szerződés-kötés, a munkaterület átadása a jövő héten (2020. január 28-tól) várható.

A kezelési terv tartalmának, módszertanának rövid ismertetése, a faszorban 2020. év során várható munkálatok

A jelen projekt keretében 451 faegyed ápolási munkálatainak, valamint a faszor terület-kezelési feladatait kívánjuk elvégeztetni.

A vizsgálatok során összesen 505 fát mértek fel. A fasori fák az első felméréskor a geodéziai felmérés adataival összhangban sorszámot (egyedi jelölőt) kaptak. Nem kaptak sorszámot azok a fiatal vagy érett,

Esterháza Kulturális, Kutató- és Pesztiválközpont Közhasznú Nonprofit Kft.
H-9431 Fertőd, Joseph Haydn út 2.
Tel.: +36 99 537 640 | titkarsag@eszterhaza.hu

egyedi pótlások, amelyek nem a fasort alkotó kislevelű hárs egyedei (*Tilia tomentosa*, *Tilia x vulgaris*, *Populus tremula*, *Quercus cerris*, stb.).

A fasori fák felmérése, vizsgálata két ütemben és kétféle módszerrel történt, a Magyar Faápolók Egyesülete módszertana szerint. Az ütemezés az évszakos változáshoz igazodott. A tavaszi, a kihajtás előtti felmérés szemrevételezéses vizsgálata során a fiatal, érett és középkorú állomány részletes vizsgálatát végezték el, és az öreg, őszöreg fákat műszeres vizsgálatra jelölték. Alapadatként mérték a törzskörméretet, amiből a törzsátmérő is számítható, továbbá a lombkorona átmérőt és a fa magasságát. Vizsgálták az epifitonokkal való fertőzöttséget is. Rögzítették az egészségi állapotot, a gyökér és gyökérnyak, a törzs, a korona és a koronaalap, valamint az ágrendszer és korona részletes állapota szerint. A második felmérés már a vegetációs időben zajlott. A két vizsgálati, felmérési módszer, ill. a kora tavaszi és a vegetációs időszakban végzett szemrevételezéses vizsgálat azonos metodika szerint készült.

A műszeres vizsgálatra a helyszíni bejárás és szemrevételezés eredményeképpen 269 őszöreg és öreg fát javasoltak. Ebből 124 fát nem lehetett, ill. nem volt érdemes műszerrel vizsgálni, mert már a vizuális vizsgálat alapján is meg lehetett állapítani, hogy ezek nyilvánvalóan erősen korhadt, odvas törzsű vagy félig már kihalt fák. Voltak olyan őszöreg fák, amik a geodéziai felmérésben és a sorszámozásban még szerepeltek, de a május - júniusi állapotvizsgálatot – viharkár miatt -, már nem érték meg. Végül 145 fa (a fasor egészét nézve 29%) műszeres felmérésére volt szükség, ill. lehetőség.

A műszerrel vizsgált 145 öreg, őszöreg fa törzsének statikai állapota erősen változó, túlsúlyban a közepesen és az erősen korhadt fák vannak. A vizsgálat a fatörzsekre, tehát a fák elsődleges statikai állapotára terjedt ki. A korona, a korona-elágazás, ill. a vezérágak állapota jóval nagyobb szórást mutat a szemrevételezés alapján.

A fasori fák állapotának jellemzésére az adatlapok alapján az EU harmonizációs faértékelési módszer szerint is készült egy értékelés. Ez a vizuális és műszeres favizsgálati adatlapok alapján készült összegzés, amelynek szakmai háttérét a Radó-féle szempontrendszer és osztályzatok jelentik. Az értékelések öt szempont és az arra adott értékelő szám (gyökér és környezete, törzs állapota, korona állapota, életképességi osztályzat és az ápoltsági osztályzat) alapján készültek.

A statisztikai értékelés során a legnagyobb kategóriát az igen gyenge (0-25%) állapotú, ill. minőségű fák jelentik, összesen 161 egyed (32%). Jó állapotú 101 faegyed (20,1%), közepes minősítést 140 egyed (27,8%), gyenge értékelést pedig 96 egyed (19,1%) kapott. A kihajtás előtti felmérés során (2018 április) számozott és szemrevételezéses vizsgálatot regisztrált fák 1%-a a második felmérési időszakra (május, június) kipuштult, kidőlt, súlyosan károsodott, s ezért a vegetációs időben már sem szemrevételezéses, sem műszeres mérésre nem volt lehetőség.

A vizsgálati és állapot-felvételi egyedi adatlapok a Magyar Faápolók Egyesülete metodikája szerint tartalmazza az egyes fáknál szükséges faápolási, favédelmi és -kezelési feladatokat. A komplex kezelési

Eszterháza Kulturális, Kutató- és Fesztiválközpont Közhasznú Nonprofit Kft.

H-9431 Fertőd, Joseph Haydn út 2.

Tel.: +36 99 537 640 | titkarsag@eszterhaza.hu

terv az áttekinthetőség érdekében kezelési tervi kategóriákat határoz meg a fák életkorától, fizikai állapotától, vitalitásától és díszítő értékétől függően.

A faápolási, kezelési feladatokat az adatlapok részletesen, egyedileg tartalmazzák. A 2018. évi felmérés állapotvizsgálata és a megadott faápolási feladatok nagyobb részletezettsége differenciált kezelési kategóriarendszer felállítását tette lehetővé. Az 505 fát 13 kezelési kategóriába sorolták. Az alábbi táblázat a kategóriák megnevezését, a darabszámot és a megoszlási arányt mutatják. Az öreg, öreg fák 7 kategóriába kerültek, a középkorúak 3, a fiatal fák szintén 3 kategóriába sorolódnak.

Faápolási kategóriák, feladatok

1. kategória. Kezelendő fák: 7 db

Kis mértékű beavatkozás azon idős fák esetén, amelyek törzse nagyrészt egészséges. Az ágak, vázágak részben károsodtak, részben pedig jó állapotban vannak. Az évenkénti megújulásnak köszönhetően jelentős lombosodás fejlődött ki, amely a fa testének kellő mennyiségű tápanyagot tud szolgáltatni. Kezeléséhez elegendő a száraz ágak eltávolítása, a mindenkori epifitonok és egyéb káros növények eltávolítása.

2. kategória. Kezelendő fák: 4 db

Azon idős fák tartoznak ide, amelyek esetében a vázágak korhadtak, odvasak, a gallyazáson túl sebkezelésre és koronaigazításra is szükség van.

3. kategória. Kezelendő fák: 8 db

Azok az idős fák tartoznak ide, amelyek vázágai olyan mértékben odvasodnak, hogy nem tudják a lombkoronát megtartani. Törésveszély miatt szükséges a korona visszavágás 5-15% mértékig, valamint a sebhelyek megtisztítása és kezelése.

4. kategória. Kezelendő fák: 110 db

Olyan idős fák tartoznak ide, amelyeknél a fa életének meghosszabbítását jelentő beavatkozások szükségesek annak érdekében, hogy a komolyabb sérülések elkerülhetőek legyenek. (vázág lehasadás) Erőteljes, 20% feletti korona visszavágás szükséges a sebek kezelésével, tisztításával.

5. kategória. Kezelendő fák: 4 db

Olyan idős faegyedek, ahol jelentős a sérülés, különösen a vázág-rendszer. Ezen fákat gallyazás és koronakönnyítést követően mechanikai úton, statikai megerősítéssel kell biztosítani a vázágak hárompontos rögzítésével, alátámasztással, vagy felfüggesztéssel.

6. kategória. Kezelendő fák: 50 db

Az idős fa gyökérzete még él, de a vázág-rendszer elhalt. A törzs egyes esetekben hoz még 1-2 éves gallyat, vagy még torzóként megtartható. Sok esetben már csak a kör alakban kifejlődött sarjak mutatják

Eszterháza Kulturális, Kutató- és Fesztiválközpont Közhasznú Nonprofit Kft.
H-9431 Fertőd, Joseph Haydn út 2.
Tel.: +36 99 537 640 | titkarsag@eszterhaza.hu

az eredeti fa helyét. Átmenetileg érdemes a legerősebb sarjat meghagyni, fenntartva ezzel a fasor átmeneti folytonosságát.

7. kategória. Kezelendő fák: 22 db

Az idős fa állapota nem javítható, megtartása a környezetére nézve veszélyes, ki kell vágni és a tuskóját eltávolítani.

8. kategória. Kezelendő fák: 41 db

Ebbe a kategóriába sorolt középkorú fák egészsége megfelelő, kisebb mértékű gallyazást, epifiton és kúszónövény eltávolítást igényelnek.

9. kategória. Kezelendő fák: 50 db

Ezen csoportba tartozó középkorú fák esetében a korona sűrű, deformálódott, ezért gallyazásra, hajtásválogatásra, ritkításra, igazításra van szükség, min. 5%-kal kell a koronafelületet csökkenteni.

10. kategória. Kezelendő fák: 8 db

Ezen kategóriában kezelendő középkorú fák esetében a váz-ág rendszer vagy a törzs sérülése a környezetére veszélyessé teszi az egyedet, a fa a sérült részek eltávolításával sem menthető meg, ezért ki kell vágni és a tuskóját el kell távolítani.

11. kategória. Kezelendő fák: 117 db

Fiatal, kismértékű koronaigazítást igénylő fák, melyek gallyazást és epifiton, kúszónövény eltávolítást igényelnek.

12. kategória. Kezelendő fák: 22 db

Féloldalas növekedésű fiatal fák tartoznak ide, melyek kisebb koronasérülése és erőteljes epifiton terhelése kezelendő.

13. kategória. Kezelendő fák: 8 db

E kategóriába sorolt fiatal fák koronája helyrehozhatatlan mértékben sérült, torz, ezért kivágandó.

A részletes, faegyedekre lebontott faápolási, favédelmi és kezelési munkákat az állapotvizsgálati Adatlapok tartalmazzák. A fenti felsorolásból egyértelműen kiderül, hogy kizárólag a menthetetlen, kórokozókval fertőzött, sérült vagy elöregedett példányok kerülnek kivágásra. A kezelési tervben még 38 db szerepel, de a 2019. november végén tartott helyszínbemjárásan megállapítottuk, hogy ezekből a példányokból már több kidőlt, csak a csonkok, illetve törzsek eltávolítását kell elvégeztetnünk.

Eszterháza Kulturális, Kutató- és Fesztiválközpont Közhasznú Nonprofit Kft.
H-9431 Fertőd, Joseph Haydn út 2.
Tel: +36 99 537 640 | titkarsag@eszterhaza.hu

Területkezelés

A terület kezelési feladatokat ugyancsak a kezelési terv határozza meg. A megfogalmazott feladatok célja, hogy segítse a fásor egyedeinek életér-nyerését, létfeltételeinek javítását, illetve megakadályozza az inváziós fajok térnyerését, elterjedését a fásorban és annak közvetlen közelében.

A kezelési terv a Széchenyi-hársfásor területével és közvetlen környezetével kapcsolatos feladatokat fenntartási, területrendezési, szabályozási, helyreállítási és fejlesztési jellegű feladatok szerint csoportosítva adja meg. Ezek között vannak feltétlenül prioritást élvező, ill. rövidtávon szükséges feladatok, és vannak további előkészítést, egyeztetést igénylő feladatok is. A térségi, világörökségi, turisztikai fejlesztések körében is lehetnek még változások, amik a területi jellegű tervi elemek továbbgondolását jelenthetik.

A fásor 159/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet mellékletében megállapított természetvédelmi kezelési terve évi maximum kétszeri kaszálást ír elő a fásori területre, hogy a hagyományos virágos gyepek (amit korábban legeltetett gyepeként tartottak fenn) állapot meg tudjon maradni. A geodéziai felmérés a faközökben szinte végig, a hátsó zöldsávban sok helyen és a belső, fásor közeli zöldsávban is cserjés-bozótos állományt jelzett. A helyszíni vizsgálatok során az Ormos Imre Alapítvány

- 1.) magasfüves, gyomos állományt,
- 2.) cserjés-bozótos állományt,
- 3.) fás-cserjés állományt, illetve
- 4.) akáccal fertőzött fás állományt különböztetett meg.

A kezelési terv más fenntartási és kezelési módszert javasol a különböző állománytípusokra. Míg a magasfüves, gyommal fertőzött állományok egy-két évi kaszálás, esetleges talajjavítás és kaszálékkal való felületés után regenerálódnak, addig az invazív fajokkal szennyezett bozótos, fás állományok többszöri speciális kezelést igényelnek. Különösen az akácosok eltávolítása fontos a megújítás előtt, ám ez több éves kezelési feladat, amit a fásori fák újratelepítése előtt az egész fertőzött területen el kell végezni. Az akáccal fertőzött területeken, ill. az akácerdőkben a visszavágás, tarra-vágás után egyedi, helyi vegyszeres kezelésre van szükség. A vegyszert kézi erővel kell felvinni a metszlapokra. Minden egyes visszavágás után a kezelést meg kell ismételni. A kézi felvitel biztosítja, hogy a vegyszer ne okozzon kárt a védett terület egyéb növényeinél.

A fásor területén a kezelési tervben meghatározott zöldterület-kezelés rövidtávú feladatainak elvégzése az alábbiak szerint történik:

- fűkaszálás,
- bozótirtás,
- fásor közvetlen közelében felnőtt erdő, bozótos állomány irtása,
- fásor közvetlen közelében felnőtt akácos állomány fakivágása, tuskó kiszedéssel, darabolással, deponálással,

Eszterházi Kulturális, Kutató- és Fesztiválközpont Közhasznú Nonprofit Kft.
H-9431 Fertőd, Joseph Haydn út 2.
Tel: +36 99 537 640 | titkarsag@eszterhaza.hu

- vegyszer kézi kijuttatása akácok kivágása után a metszlapokra,
- egyes fák kitermelése tuskóirtással, legallyazással és darabolással, deponálással,
- komposztaprítás,
- zöldhulladék - kaszálék; bozótirtás; fakivágás - elszállítása, gépjárműre történő felrakással 10 km-en belüli lerakó (komposztáló) helyre.

Ütemezés, várható befejezés

A faegyedek ápolási munkálatait nyugalmi időszakban lehet végezni (jellemzően november hónaptól március közepéig), a Természetvédelmi Hatóság, valamint az illetékes nemzeti park igazgatósággal történő folyamatos egyeztetés mellett, azok útmutatásainak figyelembe vételével. A munkálatok ütemezésénél figyelembe kell venni az ott található denevér populáció, illetve a fészkelő madarak életmódját.

Itt fontosnak tartom megjegyezni, hogy a Természetvédelmi Hatóság kötelezése értelmében Társaságunk 2019. augusztus végén elvégeztette a fasorban élő denevérpopuláció felmérését. A Gombkötő Péter szakértő zoológus által elvégzett kutatás eredményei kimutatták, hogy a fasorban a hazánkban megtalálható 28 védett denevérfajból 14 jelenléte mutatható ki, és azoknak számottevő mennyiségű egyede él a helyszínen. A denevérek jellemzően október közepétől április közepéig a fák odvaiban telelnek. A fasor ugyancsak élőhelye több védett madárfajnak. A költési/fészkelési időszak jellemzően április elejétől augusztus közepéig tart. A munkálatok végzésénél különös tekintettel kell lenni a fasorban élő madár-és denevérpopulációra, azok életmódbeli sajátosságaira, hogy azok minél kevesebb terhelést jelentsenek az élővilág számára.

A projekthez szükséges természetvédelmi engedélyek végett Társaságunk kérelmet nyújtott be a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Győri Járási Hivatala Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Természetvédelmi Osztályához. A fakivágás, szaporítóanyag-gyűjtés, és faápolási tevékenység engedélyezése tárgyában meghozott határozatai már véglegessé váltak, tehát rendelkezünk a szükséges engedélyekkel.

A munkálatok befejezésének várható véghatárideje: 2020. december 31.

A Széchenyi-hársfasorral kapcsolatban még az alábbiakra hívom fel szíves figyelmüket, illetve kérem a Tisztelt Képviselő-testület együttműködését.

A hársfasor kezelési tervének elkészítésével kapcsolatos minden egyeztetésen felvetődött a fasorban közlekedő – zömmel mezőgazdasági – gépjárművek kérdése, pontosabban azok behajtásának korlátozása, illetve a jogkövető magatartás kikényszeríthetősége, tekintettel arra, hogy a fasorban gépjárművel történő közlekedés tilos. A fasorban ugyanis – mint arra a kezelési terv is kitér - óriási és helyrehozhatatlan kárt okoz az illegális gépjármű-forgalom.

Eszterháza Kulturális, Kutató- és Fesztiválközpont Közhasznú Nonprofit Kft.
II-9431 Fertőd, Joseph Haydn út 2.
Tel: +36 99 537 640 | titkarsag@eszterhaza.hu

A természet védelméről szóló 1996. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: Ttv). 5. § (1) bekezdése kimondja, hogy minden természetes és jogi személy, valamint más szervezet kötelessége a természeti értékek és területek védelme. Ennek érdekében a tőlük elvárható mértékben kötelesek közreműködni a veszélyhelyzetek és károsodások megelőzésében, a károk enyhítésében, következményeik megszüntetésében, a károsodás előtti állapot helyreállításában. A (2) bekezdés hozzáteszi, hogy a természeti értékek és területek csak olyan mértékben igénybe vehetők, hasznosíthatók, hogy a működésük szempontjából alapvető természeti rendszerek és azok folyamatainak működőképessége fennmaradjon, továbbá a biológiai sokféleség fenntartható legyen.

A Ttv. 28. § (4) bekezdése szerint természetvédelmi terület az ország jellegzetes és különleges természeti értékekben gazdag, kisebb összefüggő területe, amelynek elsődleges rendeltetése egy vagy több természeti érték, illetve ezek összefüggő rendszerének a védelme.

A Ttv. 31. § -a szerint tilos a védett természeti terület állapotát (állagát) és jellegét a természetvédelmi célokkal ellentétesen megváltoztatni. A 35. § (1) bekezdés a) pontja kimondja, hogy védett természeti területen tilos olyan nyomvonalas létesítményt létesíteni vagy üzembe helyezni, amely annak jellegét és állapotát veszélyezteti, károsítja, vagy ott a tájképi egységet megbontja.

A Ttv. 36. § (1) bekezdése szerint a természetvédelmi kezelési módokat, korlátozásokat és tilalmakat, továbbá az egyéb kötelezettségeket országos jelentőségű védett természeti területre vonatkozóan a miniszter rendeletben állapítja meg. A nagycenki hársfasor természetvédelmi terület országos védettségének fenntartásáról a 159/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) döntött.

A Ttv. 37. § (2) bekezdése kimondja, hogy **védett természeti területen vagy annak meghatározott részén a közlekedést és a tartózkodást - ha a védelem érdekei szükségessé teszik - a természetvédelmi hatóság korlátozhatja, illetve megtilthatja.** A (3) bekezdés szerint védett természeti terület károsítása, veszélyeztetése vagy jogellenes zavarása esetén a természetvédelmi hatóság köteles az ilyen magatartás tanúsítóját a tevékenység folytatásától eltiltani.

A Ttv. 38. § (1) bekezdésének j) pontja azt is hozzáteszi, hogy **védett természeti területen a természetvédelmi hatóság engedélyre van szükség a járművel történő közlekedéshez, az arra kijelölt utak, az engedélyezett tevékenységek végzéséhez szükséges munkagépek, valamint a feladatukat ellátó - külön jogszabályokban erre feljogosított - személyek járművei kivételével.**

A KvVM rendelet 3. §-a kimondja, hogy a védettség indoka és célja a tájképi és kultúrtörténeti jelentőségű fasor fennmaradásának biztosítása, a fasor - jelentős botanikai értéket képviselő - idős fái, valamint a területen élő állatvilág életfeltételeinek megőrzése. A KvVM rendelet 1. számú mellékletének 3.1.3. pontja szerint a területen gépjárművel közlekedni csak a természetvédelmi célú kezelési tevékenységek, illetve a természetvédelmi hatósági engedéllyel végzett kutatások keretében szabad. A

Esterházy-kastély
Fertőd-Eszterháza

Széchenyi-örökség
Nagycenki

Sopronbámfalvi Kőröscsövek
Hotel és Étterem

Püspöki Palota
Fertővelkes

Eszterháza Kulturális, Kutató- és Fesztiválközpont Közhasznú Nonprofit Kft.
H-9431 Fertőd, Joseph Haydn út 2.
Tel.: +36 99 537 640 | titkarsag@eszterhaza.hu

KvVM rendelet 4. § (1) bekezdése szerint a terület természetvédelmi kezeléséért felelős szerv a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság.

A Ttv. 80. § (1) bekezdése szerint aki tevékenységével vagy mulasztásával

- a természet védelmét szolgáló jogszabály, illetve egyedi határozat előírásait megsérti;
- a védett természeti értéket jogellenesen veszélyezteti, károsítja, elpusztítja, vagy védett természeti terület állapotát, minőségét jogellenesen veszélyezteti, rongálja, abban kárt okoz;
- a védett természeti területet, továbbá barlangot jogellenesen megváltoztatja, átalakítja, illetve azon vagy abban a védelem céljával össze nem egyeztethető tevékenységet folytat;
- a védett élő szervezet, életközösség élőhelyét, illetőleg élettevékenységét jelentős mértékben zavarja;
- a természetvédelmi hatóság engedélyéhez, hozzájárulásához kötött tevékenységet engedély, hozzájárulás nélkül vagy attól eltérően végez,

természetvédelmi bírságot köteles fizetni.

A (2) bekezdés szerint a természetvédelmi bírságot a természetvédelmi hatóság szabja ki.

Összegezve: a nagycenki hársfásor országos természetvédelmi oltalom alatt áll. Társaságunk a területnek csupán vagyionkezelője, gazdasági társaság, és mint ilyen, semmilyen delegált jogkörrel nem rendelkezik. Így értelemszerűen a területre való behajtást sem engedélyezheti, természetvédelmi engedélyt nem adhat, sem pedig bírságot nem szabhat ki. **Mint vagyionkezelő azonban köteles a reá bízott vagyonelemek tekintetében a jó gazda gondosságával eljárni, egyben a jogszabályokban foglaltaknak érvényt szerezni, a megfelelő intézkedések megtételével.**

Engedélykérelem iránt is - a természetvédelmi hatósághoz, jelen esetben a hatáskörrel és illetékességgel bíró Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Győri Járási Hivatala Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Természetvédelmi Osztályához kell fordulni.

Mint korábban említettem, a Természetvédelmi Osztály részvételével folytatott helyszíni egyeztetések során többször is felvetődött annak szükségessége, hogy érvényt szerezzünk a KvVM rendeletben megfogalmazott gépjárművel történő behajtási tilalomnak, mivel a helyszíni vizsgálatok egyértelműen kimutatták a fásorban közlekedő mezőgazdasági gépek természetkárosító hatását. Tekintettel arra, hogy vagyionkezelőként korlátozottak az érdekérvényesítő lehetőségeink, kénytelenek leszünk a jogellenes magatartásokkal szemben a büntetőjog eszközeivel fellépni.

Ugyancsak fontolóra vesszük az illegális háztartási és komposzthulladék – elhelyezés (ágynesedék, zöldhulladék, avar) ellen a hatóság segítségét kérni, a megfelelő jogi lépésekkel mind a fásor, mind a kastély parkjára és a kapcsolt ingatlanokra vonatkozó területekre egyaránt. A gyakoribbá helyszínbemjárások során szembeötlő volt, hogy ugyan a vagyionkezelt területeken már nem annyira jellemző, de a közvetlen szomszédságában elhelyezkedő ingatlanokon gyakori az egyre nagyobb méretet öltő zöldhulladék-lerakás, egyes helyeken az építési törmelék, háztartási hulladék is.

Esterházy-kastély
Fertőd-Esterháza

Széchenyi-örökség
Nagycenk

Sopronbámfalvi Kőbánya
Hotel és Étterem

Püspöki Palota
Fertőd-árhos

Esterháza Kulturális, Kutató- és Fesztiválközpont Közhasznú Nonprofit Kft.
H-9431 Fertőd, Joseph Haydn út 2.
Tel.: +36 99 537 640 | titkarsag@eszterhaza.hu

Álláspontom szerint a magatartás méltatlan a lakókörnyezet, a település múltjához. Az ilyenfajta, a Széchenyiek szellemétől olyannyira távol álló hozzáállás rontja nemcsak a kastély és épített környezete megjelenését, de a településképet is, és biztos vagyok benne, hogy negatív érzelmeket, visszatetszést vált ki az idelátogatókban, bel- és külföldi turistákban egyaránt. Természetesen a szükséges jogi lépéseket az illegális hulladéklerakással szemben is megtesszük.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy lehetőségeikhez képes tudatosítsák a lakosság körében, hogy a Széchenyi-hársfasor megőrzése, felújítása olyan feladatunk, amelyhez mindannyiunk együttműködése szükséges; egyedülálló épített örökségünk, amely cselekvés hiányában napról napra pusztul. Bízunk abban, hogy rekonstrukciós törekvéseink a kormányzati szándéknak, illetve a kezelési terv célkitűzéseinek megfelelően, az abban meghatározottak szerinti ütemezésben tudnak megvalósulni úgy, hogy az elvégzendő munkákat, beavatkozásokat társadalmi szinten is széles körben el tudjuk fogadtatni.

Elkészült „Nagycenk 2030 - A nagycenki Széchenyi-kastély turizmusfejlesztési stratégiája” alapdokumentum tervezete, amely alapjául szolgál a kastély épített és természeti környezetének a jövőbeni fejlesztéséhez.

Az átfogó fejlesztési stratégia meghatározza a nagycenki Széchenyi-kastély hosszú távú vízióját és fejlesztésének célrendszerét. A Nagycenk 2030 turizmusfejlesztési stratégia alapján a kastély legfontosabb szerepköre az, hogy gróf Széchenyi István emlékéhez méltó módon mutassa be „a legnagyobb magyar” életét, munkásságát, olyan nemzeti zarándokhellyé váljon, amelyet életében egyszer legalább minden magyarnak látnia kell. Emellett a kastély a Sopron-Fertő turisztikai fejlesztési térség egyik kiemelt kulturális attrakciója, melynek fejlesztésével hozzájárulunk a térség márkázásához, a tartózkodási idő növeléséhez, az Ausztria jelentette kínálati verseny csökkentéséhez.

A kastély és annak épületegyüttese, illetve parkja esetében tehát egy átfogó rekonstrukcióra, az ott található kiállítási tartalmak újragondolására, valamint a vendégfogadási feltételek korszerűsítésére van szükség.

A Nagycenk 2030 Stratégia vezérelvei

- 1. Méltóvá válni gróf Széchenyi István emlékéhez.**
- 2. Nagycenket minden magyarnak életében legalább egyszer látnia kell.**
- 3. Autentikus helyszínen élményszerű tanulás.**
- 4. Minőségi vendégélmény biztosítása, kiegészítő funkciók megújítása.**
- 5. Ad hoc fejlesztések helyett stratégiai szemlélettel irányított nagyobb volumenű beavatkozás megvalósítása szükséges.**

Eszterházy-kastély
Fürtöd-Eszterháza

Széchenyi-örökség
Nagycenk

Soproni-Külföldi Kereslet
Hotel és Étterem

Magyar Palota
Fürtöelkos

Eszterháza Kulturális, Kutató- és Fesztiválközpont Közhasznú Nonprofit Kft.
H-9431 Fertőd, Joseph Haydn ut 2.
Tel: +36 99 537 640 | titkarsag@eszterhaza.hu

A kastély turisztikai víziója

A nagycenki Széchenyi-kastély nemzeti zarándokhely, gróf Széchenyi István személye és életműve köré épülő olyan emlékhely, amelyet életében legalább egyszer minden magyarnak látnia kell.

A kastély méltó emléket állít a „legnagyobb magyarnak”, a látogatót a megtekintése során áhítat és csodálat tölti el, miközben megismerkedik a magyar történelem egyik legfontosabb történelmi alakjának fordulatos életével, máig ismert alkotásaival, köztiszteletet kiváltó közéleti szerepvállalásával. A kiállítási tartalomban nemcsak a gróf, de családja több tagjának élete is megismerhető, hiszen Széchenyi István édesapjának és fiainak egyaránt vannak a köztudatban ma is elevenen jelenlévő, közkedvelt és közmegbecsülésnek örvendő alkotásai, amelyek között több is jelenünk meghatározó eleme.

Nagycenk egyben minőségi turisztikai attrakció, ahol minden részletében végiggondolt, a látogatói élmény a megérkezéstől a távozásig, külön kiemelve a családbarát szolgáltatásokat és egy speciális látogatói szegmens, az osztálykirándulások résztvevőinek igényeit szolgálja ki.

A Nagycenk által nyújtott élményben kulcsfontosságú az autentikus helyszín megőrzendő miliője és az élményszerű tanulás.

A kastély elsősorban a belföldi látogatók számára kötelezően látnivaló attrakció, mely egynapos kirándulási helyszíneként is része az országos turisztikai kínálatnak, de a Sopron-Fertő kiemelt turisztikai fejlesztési térség egyik emblematikus attrakciója is egyben, mely Eszterházával „párban” a térség egészét márkázza.

A kastély a külföldi piacokon elsősorban a határon túli magyarság körében értékesíthető célzott marketinggel, a nemzetközi piacokról elsősorban Eszterháza „felhordóereje”, nem pedig önálló marketingtevékenység révén fogad látogatókat, emellett világörökségi helyszíneként is megjelenik a globális piacon. Bár látogatóinak túlnyomó többsége magyar, a nagycenki kastély többnyelvű kínálata alkalmas arra, hogy külföldi vendégek számára is minőségi élményt nyújtson.

A kastély hangulatos parkja a látogatók és a helyi, térségi lakosok számára is rekreációs funkciót lát el, kialakított rendezvényterei pedig elsősorban családi ünnepeknek, esküvőknek adnak otthont.

Nagycenk a jövőben rendelkezik legalább egy olyan emblematikus, Széchenyi Istvánhoz köthető országos rendezvénnyel, amely egyértelműen felhelyezi a turisztikai térképre, és mind a kastélyt, mind a desztinációt felfelé pozícionálja.

Esterházy-kormány
Fertőd-Eszterháza

Széchenyi-kormány
Nagycenk

Szeplényi-kormány
Kőköster
Hotel és Turizmus

Pálffy-kormány
Fertőd-Eszterháza

Eszterháza Kulturális, Kutató- és Fesztiválközpont Közhasznú Nonprofit Kft.
H-9431 Fertőd, Joseph Haydn út 2.
Tel: +36 99 537 640 | titkarsag@eszterhaza.hu

Nagycenk közösségét és Polgármester Urat biztosíthatom arról, hogy az elkövetkezendő időszak megvalósítandó fejlesztései - hasonlóképpen az előző években tapasztaltakhoz - a kormányzati figyelem és az azzal összefüggő támogatásnak köszönhetően Nagycenk közösségének az érdekét, az itt élők gyarapodását szolgálják az elkövetkező időszakban is, gazdasági, szellemi, kulturális értelemben egyaránt, a Széchenyi névhez méltó módon.

Egresitsné Firtl Katalin

ügyvezető

**Eszterháza Kulturális, Kutató- és
Fesztiválközpont Közhasznú Nonprofit Kft.**

